

MAGYAR GYÁRIPAR

A Munkaadók és Gyáriparosok Országos Szövetségének lapja

LV. ÉVFOLYAM, 2015. 4. SZÁM

A magyar külgazdaságpolitika kihívásai

Szijjártó Péter külgazdasági és külügyminiszter a külpiaci lehetőségekről (6-7. oldal)

Szijjártó Péter

**Körkérdés : érezhető
a gazdasági javulás?**

10-12. oldal

**Európai bérek: utolsó
harmadban a magyarok**

15. oldal

**Tizenhat javaslat a digitális
akadálymentesítésre**

17-19. oldal

TARTALOM

FÓKUSZBAN

Javuló kilátások, biztató trendek,
némi bizonytalanság3
Európai Bizottság: öt gazdaságpolitikai
javaslat Magyarországnak5

MGYOSZ-ESEMÉNYEK

EU–amerikai szabadkereskedelem:
lehet jó a vége6
A csúcstalálkozó képekben8

KÖRKÉRDÉS

Előrejelzés: van ok a bizakodásra
és az aggodalomra is (Éder Tamás,
Böröcz Lajos, Koji László)11
MKIK: további javulásra számítanak
a vállalkozások13

NAPIRENDE

A Mercedes megelőzte az Audit14
Az Európai Unióban minden második
nyugdíjas dolgozik15
Négyszer drágább a osztrák dolgozó,
mint a magyar16

EURÓPAI UNIÓ

Digitális piac: tizenhat javaslat
akadálymentesítésre17
„Hét bölcs” ad tanácsokat
tudományos kérdésekben19

KÖNYVJELZŐ

A háromszoros
miniszterelnök önéletrajza20

**A MAGYAR GYÁRIPAR
az MGYOSZ hivatalos havilapja**

Kiadja a Munkaadók és Gyáriparosok
Országos Szövetsége

Szerkesztőség:

1054 Budapest, Széchenyi rakpart 3.

Telefon: 06 (1) 474-2041

E-mail: mgyosz@mgyosz.hu

Internet: www.mgyosz.hu

Layout: Horváth László Béla

Fotó: Vámos Judit

Hirdetésfelvétel: klajko@mgyosz.hu

Telefon: 06 (1) 474-2041

ISSN: 1219-6193

Miklós László
az MGYOSZ alalnöke

„Megfelelő gazdaságpolitika
kidolgozása nélkül csak múltó
dicsőség a szép statisztikai
eredmény.”

Meddig tart a lendület?

A következő másfél-két évben a jelenlegi növekedési pályán marad a magyar gazdaság – mondta Varga Mihály nemzetgazdasági miniszter a március végi MGYOSZ-rendezvényen. E kijelentését az azóta megjelent gazdasági adatok, valamint a nemzetközi intézmények előrejelzései is alátámasztják. Ami különösen fontos, hogy a járműipar mellett más ipari ágazatok és az építőipar növekedése is biztató, sőt a szolgáltató szektorban sem csak a turizmus teljesítménye javul folyamatosan. Nemcsak az export húzza a magyar gazdaságot, hanem a belföldi értékesítés és a lakossági fogyasztás is növekszik a reálbér növekedése és az alacsony infláció következtében. Indokolt tehát az optimizmus, mert végre elindultunk felfelé, és a pozitív várakozások erősíthetik a kedvező folyamatokat. Jó jel, hogy a PWC vezérigazgatói felmérése szerint a vezetők 82%-a (kétszer annyian, mint 2012-ben) mondta magát bizakodónak vagy nagyon bizakodónak saját cégük növekedésében. A kormány mostani és közeljövőbeli lépései ezért döntő hatással lesznek arra, hogy mi lesz a most belátható időn túl, három, öt, tíz év múlva.

A felzárkózáshoz, a növekedés tartóssá tételéhez mindenekelőtt a növekedési potenciált kell javítani. Ebben egyszerre vannak kedvező és kedvezőtlen tényezések. A növekedés egyik korlátja lehet – és erre már van tapasztalat – a szakképzett és alkalmazkodóképes munkaerő rendelkezésre állása. A duális képzés bevezetése fontos lépés, de a magas színvonalú köz- és felsőfokú oktatásnak és a képzett munkaerő itthon tartásának fontosságát nem lehet eléggé hangsúlyozni.

A növekedés másik kulcstényezőjét, a tőkebefektetéseket tekintve, a viszonylag alacsony 20% körüli beruházási ráta mellett aggasztó a zöldmezős beruházásokba történő külföldi tőke befektetések alacsony szintje. Ebben bizonyára szerepe van a kiszámíthatatlan, de legalábbis nem eléggé kiszámítható szabályozásnak és a hazánkról kialakult képnek. Ha ötből négy vállalati vezető legjobban a váratlan kormányzati intézkedésektől tart, akkor nem lesz elegendő beruházás. Az innovációt elősegítő üzleti környezet megteremtését a vállalati vezetők kormányzati prioritásnak tartják. Hiába vagyunk most dobogósok növekedésben, ha nem javítunk a teljesítőképességünkön, hamar kifulladásunk. Az alacsony növekedési potenciál erősítéséhez szükséges megfelelő gazdaságpolitika kidolgozása nélkül csak múltó dicsőség a szép statisztikai eredmény.

JAVULÓ KILÁTÁSOK, BIZTATÓ TRENDEK, NÉMI BIZONYTALANSÁG

Javítottak a nemzetközi szervezetek a növekedési kilátásokon: a Nemzetközi Valutaalap 2,7 százalékos valószínűsít erre az évre, az Európai Bizottság pedig 2,8 százalékos. Mindkettő jóval optimistább előrejelzés, mint amennyit tavaly mondtak.

IMF: MINDEN KEDVEZŐBB

A Nemzetközi Valutaalap (IMF) Közép-Kelet- és Délkelet-Európát vizsgáló legújabb regionális tanulmánya (REI) az őszi jelentésben szereplő 2,3 százalékos helyett idén 2,7 százalékos gazdasági növekedést vár. 2016-ra vonatkozóan az IMF 2,3 százalékos gazdasági növekedést, a belföldi kereslet 2 százalékos bővülését, 5,5 százalékos exportnövekedést, a lakossági fogyasztás 2,6 százalékos növekedését, 2,3 százalékos átlagos inflációt, 4,1 százalékos folyó fizetési többletet, 90,2 százalékos külső adósságot, 2,5 százalékos költségvetési hiányt és 74,7 százalékos államadósságot vár.

Idén a magyarországi export 6,2 százalékkal nőhet 2015-ben, korábban még 5,3 százalékos növekedést vártak. A valutaalap becslése szerint a lakossági fogyasztás 2,6 százalékkal bővül ebben az évben, gyorsabban, mint az őszi előrejelzésben szereplő 1,5 százalékos. A belföldi keresletnél lassabb növekedés várható. Jelenleg 1,1 százalékos növekedést vár az IMF a korábbi 2,5 százalékos becslés helyett.

2015-ben az átlagos infláció 0 százalékos lehet, az ősszel jelzett 2,3 százalékos helyett. A GDP-arányos folyó fizetési mérleg többlete 2015-ben 4,8 százalékos lesz, nagyobb az októberben várt 2 százaléknál. A GDP-hez viszonyított teljes külső adósság

106,7 százalékos lehet 2015-ben. Ősszel 108,4 százalékos szerepelt az akkori REI-jelentésben. Az IMF a költségvetési hiányt 2,7 százalékosra várja idénre. A tavaszi jelentésben 2,8 százalékos hiánnyal számoltak. A GDP-arányos államadósság mértéke idén 75,5 százalékon állhat, ez kevesebb az előző jelentésben szereplő 79,2 százaléknál.

EURÓPAI BIZOTTSÁG: BIZTATÓ TENDENCIÁK

Az Európai Bizottság idén 2,8 százalékos, jövőre 2,2 százalékos gazdasági növekedésre számít Magyarországon. Tavaly a magyar GDP 3,6 százalékkal nőtt – emlékeztet a jelentés. Az uniós javaslattevővégrehajtó intézmény szakértői szerint a növekedés várható lassulása annak tudható be, hogy veszítenek növekedésserkentő erejükből olyan tényezők, mint például, az EU-források rekordmértékű felhasználása.

A brüsszeli becslések szerint a magyarországi munkanélküliség, amely jelentősen csökkent, tovább zsugorodik majd, az infláció pedig idén eléri a mélypontot. A költségvetési deficit szilárdan a 3 százalékos uniós tűréshatár alatt marad. A magyar költségvetési hiány 2014-ben a GDP 2,6 százaléka volt. Idén 2,5 százalékos, 2016-ban 2,2 százalékos várható az Európai Bi-

VARGA MIHÁLY: A MAGYAR GAZDASÁG JÓ PÁLYÁN VAN

A nemzetgazdasági miniszter szerint a magyar gazdaság jó pályán van, és egyre több nemzetközi elemző jelzi ennek a pályának a tarthatóságát. Varga Mihály elmondta, a magyar gazdaság kiemelkedően jól teljesít, ezt nemcsak a magyar kormány állítja, hanem az Európai Bizottság (EB), a Nemzetközi Valutaalap (IMF), a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (OECD), a nagy nemzetközi intézmények, valamint a piaci elemzők is. A miniszter kijelentette: olyan költségvetést készítenek elő 2016-ra, amely további növekedéssel, a hiány 3 százalékos alatti mértékével és a fogyasztás növekedésével számol.

GKI: STAGNÁLÓ BERUHÁZÁS ÉS GYORSULÓ FOGYASZTÁS- NÖVEKEDÉS

A GKI Gazdaságkutató Zrt. előrejelzése szerint bár 2014-ben átmenetileg kiugróan gyors, 3,6 százalékos volt a növekedés, a magyar gazdaság mégsem került a régióhoz mérten tartós felzárkózást biztosító pályára. Az idei kilátások ennél jóval kisebb ütemű, 2 százalékos körüli növekedést valószínűsítene – ezt tartalmazza a gazdaságkutató előrejelzése. A beruházások várhatóan csak stagnálnak, a fogyasztás és az exporttöbblet viszont a tavalyinál nagyobb mértékben járulhat hozzá a gazdasági növekedéshez. A beruházások várhatóan változatlan szintjének oka a tavalyi magas bázis, a kifutó autóiipari fejlesztések, és főként az EU-forrásokból megvalósított beruházások visszaesése. Az átlagos reálkamat a Növekedési Hitelprogram hatására kissé ugyan mérséklődött, de még mindig magas, ugyanakkor a vállalkozások túlnyomó része egyáltalán nem akar hitelt felvenni. A világgazdasági környezet jelenleg inkább támogató. Az Európai Központi Bank márciusban indult kötvénypásztrolási programja és a továbbra is alacsony olajár ösztönző hatású, de a kockázati tényezők, amelyek elsősorban politikaiak, továbbra is jelentősek.

zottság szerint. Részletező értékelésében az Európai Bizottság megállapítja: 2014-ben a magyar gazdaság a vártnál nagyobb növekedést produkált. A belső kereslet önmagában 4 százalékos GDP-bővülést eredményezett, amit 0,4 százalékponttal lerontott a külkereskedelmi mérleg, így állt elő a 3,6 százalékos növekedés. A belső keresleten belül a bruttó felhalmozás volt a fő tényező. A köz- és a magánszféra beruházásainak szárnyalását segítette az EU-források fokozott felhasználása, valamint a központi bank növekedésösztönző finanszírozási programja, a kis- és közepes vállalkozások kedvezményes hitelezése. A lassulás jelei már 2014 második felében láthatóak voltak – folytatódik a brüsszeli értékelés. Ez a lassulás a bizottsági elemzők szerint tovább fog tartani, mert az EU-források beáramlásának, valamint a kedvezményes hitelezésnek a hatása mérséklődik.

A 2015-2016-os növekedésnek is a belső kereslet lesz a fő hajtóereje, de a hangsúly a beruházási igényekről áttevődik a magánfogyasztásra – véli Brüsszel. A háztartásoknál több lesz az elkölthető jövedelem, részben annak a pénznek köszönhetően, amit a devizahitelek forintosításával összefüggésben a bankok kénytelenek visszafizetni, részben annak nyomán, hogy az alacsony infláció mellett a reálkeresetek várhatóan növekedni fognak.

Az Európai Bizottság felhívja a figyelmet arra, hogy 2016-tól már csak a 2014-2020-as uniós keret költségvetés strukturális alapjai lesznek elérhetőek Magyarország számára, ami a beáramló EU-források jelentős csökkenését eredményezi, ez pedig hatást gyakorol a beruházási tevékenységre. Így a közfogyasztásban a tavalyi 2,4 százalékos növekedés után idén már csak 0,9 százalékos növekedés, 2016-ban pedig 0,5 százalékos csökkenés várható. Az állóeszköz beruházások a 2014-es 11,7 százalékos növekedés után idén már csak 4,6 százalékos növekedést, jövőre pedig 1 százalékos csökkenést fognak mutatni az Európai Bizottság becslései szerint.

Az export növekedni fog, és a külkereskedelmi mérleg idén 0,4 százalékponttal, 2016-ban pedig 1,2 százalékponttal járul majd hozzá a növekedéshez. A munkanélküliség, amely 2014-ben 7,7 százalékra csökkent, idén várhatóan 6,8, jövőre pedig 6 százalékra süllyed. Tavaly nem volt infláció, idén márciusban pedig 0,6 százalékos árszintcsökkenés mutatkozott. Az év má-

sodik felében a becslések szerint enyhe emelkedés lesz, így az esztendő végére ismét 0 százalékos infláció várható. Jövőre az árak mintegy 2,5 százalékkal emelkedhetnek.

A becsléseket különböző bizonytalansági tényezők felfelé vagy lefelé módosíthatják, jegyzi meg az Európai Bizottság és megállapítja, hogy több olyan bizonytalansági tényező van, amely kedvező irányba tolhatja el a kiinduló feltételezéseket. Így például a javuló bizalom önmagában is serkenetheti a beruházásokat, valamint további hitelezés indulhat meg a növekedési hitelprogram felfutása, illetve a pénzügyi szektor irányában követett politika révén.

JÓ NEMZETKÖZI HÁTSZÉL

Több rövidtávú tényező segíti az európai gazdaság amúgy enyhe ciklikus fellendülését – írta gazdasági előrejelzésében az Európai Bizottság. Ezek között a továbbra is jelentősen alacsony olajár, a globális gazdaság növekedését, az euró folytatódó leértékelődését és az unió támogató jellegű gazdaságpolitikáját nevesíti.

A pozitív körülmények a brüsszeli testület szerint idén 1,8 százalékos gazdasági növekedéshez segítik majd hozzá az uniót, az euróövezet gazdasága pedig 1,5 százalékkal gyarapodhat. Ezzel a bizottság 0,1, illetve 0,2 százalékponttal felfelé korigálta a három hónappal korábbi előrejelzését. 2016-ra Brüsszel 2,1 százalékos bővülést becsül az unió egészének, a közös valutát használó országok gazdasága pedig együttesen 1,9 százalékkal erősödhet. Monetáris oldalról a brüsszeli testület szerint az Európai Központi Bank által alkalmazott mennyiségi lazítás jelentős hatással van a pénzpiacokra, hozzájárul a kamatszintek alacsonyan tartásához, a javuló hitelezési feltételekkel kapcsolatos várakozásokhoz. A bizottság úgy véli, hogy a költségvetési politikák nagyjából semlegesek, sem a költségek, sem a megszorítás nem jellemző, ami szintén segíti a növekedést. Az Európai Bizottság tavaszi előrejelzésében arra az álláspontra helyezkedik, hogy a növekedés motorja a belső fogyasztás lesz; az idei évben gyorsul a magánszektor fogyasztása, jövőre pedig a befektetések is erőre kaphatnak.

A bizottság ugyanakkor emlékeztet, hogy a pozitív külső körülmények nem minden tagállam számára egyenlő mértékben kedveznek, így a növekedés sem lesz egyenletes az unióban.

Az egy ideje már alacsony vagy esetenként negatív inflációval küzdő egységes piacon a bizottság szerint az idei év első felében is nulla közeli vagy nagyon alacsony marad a pénzromlás, elsősorban az alacsony energiaárak miatt. Az infláció az év második felében, a fogyasztás erősödésével emelkedhet majd valamelyest, jövőre pedig további növekedés várható, ahogy az árcsökkenés idej hatása már nem érvényesül, viszont az euró leértékelődése drágítja az importot. Brüsszel idén mind az eurózónában, mind az unióban 0,1, jövőre pedig 1,6 százalékos fogyasztói áremelkedéssel számol.

A munkaerőpiacon, a munkanélküliség terén a brüsszeli testület lassú javulást prognosztizál; idén az euróövezetben 11 százalékra, az unió egészében pedig 9,6 százalékra becsüli Brüsszel az állástalanok arányát, ami jövőre 10,5 és 9,2 százalékra mérséklődhet.

A bizottság szerint az elmúlt évek kiigazításainak köszönhetően a fiskális kilátások továbbra is javulnak. Az EU-ban az átlagos költségvetési hiány a tavalyi 2,9 százalékról idén 2,5, jövőre pedig 2 százalékra csökkenhet. Az euróövezetben tavaly 2,4 százalék volt az átlagos hiány, idén 2,4, 2016-ban pedig 1,7 százalék lehet.

Az államadósság a brüsszeli testület szerint tavaly tetőzött 94,2 százalékon az euróövezetben és 88,6-on az unió egészében, idén 94 és 88 százalékra csökken, jövőre pedig tovább mérséklődik, a GDP 92,5, illetve 86,9 százalékára.

A bizottság arra is rámutat, hogy az előrejelzés körül továbbra is sok a bizonytalanság, de úgy véli, hogy a pozitív és negatív

kockázatok kiegyensúlyozottak; az átmeneti kedvező hatások például tovább tarthatnak, vagy nagyobb lehet a hatásuk a vártnál. Ronthatja viszont a kilátásokat, ha feszültebbé válik a geopolitikai helyzet vagy nyomás alá kerülnek a pénzpiacok. A magyar gazdaság szempontjából legfontosabb Németország gazdasági növekedése idén 1,9, jövőre pedig 2 százalékos lesz. De valamelyest gyorsul a francia gazdaság is; az idej 1,1 százalék helyett jövőre a GDP 1,7 százalékos növekedését jósolja Párizsnak Brüsszel. Az olasz GDP idén 0,4, jövőre pedig 1,4 százalékkal gyarapodhat. A brit gazdaságnak 2015-ben 2,6, 2016-ban pedig 2,4 százalékos növekedést jósol a brüsszeli testület.

A januári választásokat követően ismét reflektorfénybe került Görögország gazdasága az Európai Bizottság jóslata szerint jövőre valósággal megtámasodik; az idej 0,5 százalékos növekedés helyett 2,9 százalékkal nőhet a hellén GDP, és ugyanilyen javulás várható a foglalkoztatásban, de így is az unióban a legnagyobb, 23,2 százalékos marad a munkanélküliség. A görögországi beruházások Brüsszel szerint az idej 3,1 százalékos visszaesést követően jövőre 7,2 százalékkal emelkedhetnek. A kiigazító intézkedések következtében a 2013-ban még a GDP 12,3 százalékát kitevő hiány idén 2,1, jövőre pedig 2,2 százalék lehet. Az államadósság jövőre arányaiban nézve óriási mértékben fog csökkenni, csaknem 7 százalékponttal, de így is tetemes és a legmagasabb az unióban, a hellén GDP 173,5 százalékát teszi majd ki az idej 180,2 százalék helyett.

MTI

CZOMBA: NÖVEKEDÉS KELL A FOGLALKOZTATÁS BŐVÜLÉSÉHEZ

A versenyszférában nem lehet a foglalkoztatás tartós bővülését elérni gazdasági növekedés nélkül – mondta Czomba Sándor, a Nemzetgazdasági Minisztérium (NGM) államtitkára a köztelevízióban. Magyarországon 2013 második felétől jelentősen bővült a foglalkoztatás, a legfrissebb adatok szerint év/év alapon 66 ezer új munkahely jött létre a versenyszférában, a munkanélküliség is 7-8 százalék már több mint hat hónapja – emlékeztetett. Hozzátette: a munkanélküliséget tekintve Svédország, Finnország és Belgium környékén áll Magyarország, de foglalkoztatásban még jelentős a lemaradás, mert a 20-64 éves korosztály esetén ez ott 80 százalék körül van, míg Magyarországon 62-63 százalék. Arra a kérdésre, hogy a közmunka program lehet-e megoldás a teljes foglalkoztatás elérésére, kifejtette: „eszköz igen, végső megoldás, isten őrizz” – jelentette ki, hozzátéve: nem szeretnék, ha tartósan, éveken keresztül 400-500 ezer ember bennragadna a közfoglalkoztatásban.

EURÓPAI BIZOTTSÁG: ÖT GAZDASÁGPOLITIKAI JAVASLAT MAGYARORSZÁGNAK

Közzétette az uniós tagállamok számára készített országspecifikus gazdaságpolitikai ajánlásait az Európai Bizottság, amely Magyarország esetében öt ajánlást fogalmazott meg.

1. A középtávra előirányzott strukturális deficit elérésének érdekében hajtson végre Magyarország fiskális kiigazítást, idén a bruttó hazai termék (GDP) 0,5, jövőre pedig 0,6 százalékának megfelelő mértékben.
2. Tegyen lépéseket a kormány a reálgazdaság normális finanszírozásának helyreállítására.
3. Csökkentse a piactorzító szektorspecifikus adókat.

4. A közmunkára fordított költségvetési forrásokat irányítsa át az aktív munkaerő-piaci intézkedések megvalósítására,

5. Növelje a hátrányos helyzetű csoportok, különösen a romák részvételét az oktatásban.

AZ NGM VÁLASZA

A költségvetési kiigazítással kapcsolatos ajánlását az Európai Bizottság azon saját, tavaszi előrejelzése alapján készítette, amely nem vette figyelembe sem a konvergencia-programban bejelentett intézkedéseket, sem a benyújtott 2016-os költségvetésben lévő új információkat.

EU-AMERIKAI SZABADKERESKEDELEM: LEHET JÓ A VÉGE

Lehet olyan eredménye az Egyesült Államokkal folytatott szabadkereskedelmi tárgyalásoknak, amely kedvező Európa és Magyarország számára – mondta Szijjártó Péter, külgazdasági és külügyminiszter az MGYOSZ-csúcstalálkozón.

SZÁRNYAL AZ EXPORT

A Központi Statisztikai Hivatal (KSH) legfrissebb adatai szerint a magyar gazdaság exportja az idén márciusban 12,9 százalékkal 8,3 milliárd euróra nőtt, 2013 áprilisa óta először ismét két számjegyű éves növekedést ért el. Szijjártó Péter hangsúlyozta: Magyarország nyitott gazdaságként nem engedheti meg magának, hogy nem használja a külpolitika eszköztárát külgazdasági, és azon keresztül nemzetgazdasági célok elérésére. Ezért döntött úgy a kormány, hogy külgazdaság-orientált külpolitikát folytat – mondta.

„Ha érvényesül az a tárgyalási mandátum, amelyet az Európai Tanács adott az Európai Bizottságnak, akkor olyan végeredménye lesz a tárgyalásoknak, amely kedvező Magyarországnak – jelentette ki a miniszter *A magyar külgazdasági politika kihívásai 2015-ben* című előadásában. A *Csúcstalálkozók az MGYOSZ-ban* rendezvénysorozat legutóbbi fórumának Szijjártó Péter külgazdasági és külügyminiszter volt a vendégelőadója. „Minél kevesebb a kereskedelmi akadály, a bürokrácia, annál sikeresebbek tudunk lenni. Ezért érdekünk, hogy legyen egy jó szabadkereskedelmi megállapodás az Egyesült Államokkal, amely figyelembe veszi Európa és Magyarország érdekeit” – mondta.

Hangsúlyozta, egyelőre nem lehet végleges ítéletet mondani, majd csak akkor, ha már látszik a tárgyalások végkimenetele. Egy jó szabadkereskedelmi megállapodás eredményeként 15-20 százalékkal növekedhet az Egyesült Államokba irányuló magyar export, és 20-30 ezer új munkahely jöhet létre – tette hozzá. Szijjártó Péter az idei év másik nagy feladatáént említette, hogy jusson forrás a tavaly meghirdetett, 315 milliárd eurós Európai Stratégiai Beruházási Alapból arra a három területre, amelyet Magyarország különö-

sen fontosnak tart. Ezek közül az első az energiabiztonság, ezen belül négy konkrét projekt: a horvátországi Krk szigeti cseppfolyógáz-terminál megépítése, egy stratégiai csővezeték lefektetése, amelyen keresztül a földgáz eljut Törökországból Közép-Európába, az egyes országok gázvezeték-rendszereit összekötő inter-konnektorok fejlesztése és a gázvezetékek kétirányúsítása horvát-magyar és román-magyar viszonylatban. A másik nagy terület a közlekedési infrastruktúra észak-déli irányú fejlesztése a közép-európai régióban, a harmadik pedig a digitális világra való átállás.

A külgazdasági és külügyminiszter megjegyezte: a szomszédos országokkal folytatott politikában „a közös sikerek politikájának” a híve. „Lehet szidalmazni a szomszédokat, és követelni olyan dolgokat, amelyekről a kijelentésük pillanatában lehet tudni, hogy nem fognak teljesülni, csak nem ésszerű” – mondta. Ehelyett közös sikertörténeteket, kölcsönös bizalmat kell kiépíteni, ehhez persze kell a másik fél nyitottsága is – tette hozzá. „Szerbiával, Szlovákiával minden idők legkiegyensúlyozottabb kapcsolatrendszere jött létre” ezt a politikát követve – jegyezte meg. Nem a hősiesség üzenetét

politikáját kell választani, hanem a csendesebb, kevésbé látványos politikát, amely a közös sikerekre épít – idézte az *MTI*-tudósítás Sziijártó Pétert.

Magyarország külgazdasági lehetőségeit elemezve dr. Futó Péter, az MGYOSZ elnöke a fórumon a következőket emelte ki: „A legfrissebb, 2015. februári adatok szerint az EU 27 tagállamával bonyolítjuk le az exportunk 78 és az importunk 76%-át, és ebben az arányban nem volt markáns elmozdulás az elmúlt évek alatt. A fentiekből két fontos következtetést vonhatunk le. Egyrészt tudatosítani kell minden döntéshozó és vállalatvezető számára, hogy Magyarország az Európai Unió gazdaságához kötődik a leginkább: ápolni, megőrizni és fejleszteni kell ezeket a kapcsolatunkat. Másrészt ezekből az adatokból az is kiolvasható, hogy az Európán kívüli kereskedelmi lehetőségeinkben komoly további növekedési potenciál lehet, de mindezt úgy kell kiaknázunk, hogy közben semmiképpen nem fordulhatunk el Európától, ahová nemcsak földrajzi, hanem gazdasági és politikai értelemben is tartozunk. A külkereskedelmi kapcsolatok alakítása és ápolása elengedhetetlen feladat, ugyanakkor mindezt megelőzi egy alapkérdés, amit tudatosítanunk kell. Ver-

senyképes, világszínvonalú termékeket és szolgáltatásokat kell előállítanunk ahhoz, hogy ezeket a kapcsolatokat valóban ki tudjuk használni. Ahhoz pedig, hogy ilyen termékeket és szolgáltatásokat tudjunk előállítani, nemzetgazdasági szempontból is jelentős számban, két, egymással összefüggő területre kell koncentrálnunk a jövőben. Az első terület az oktatás, amely a hosszú távú versenyképességünk kulcsa, a másik kiemelt terület pedig a kutatás-fejlesztés-innováció, melyre még nagyobb figyelmet kell fordítanunk a jövőben.

Az oktatással kapcsolatban a legnagyobb hazai munkaadói szervezet elnöke elmondta: világszínvonalú képzési rendszerre van szüksége Magyarországnak, mely garantálja gazdaságunk fenntartható növekedését. A K+F+I beruházások GDP-arányos szintjéről dr. Futó Péter kiemelte, hogy lassú a növekedés ezen a területen hazánkban, jelenleg az 1,5%-os szintet közelítjük meg. Mindez, véleménye szerint egyértelműen pozitív folyamat, ugyanakkor azt is látni kell, hogy az Európai Unió átlagától, mely 2% felett található, de még inkább az USA és a távol-keleti régió 3% illetve 3,5%-ot is meghaladó eredményétől még messze vagyunk. **MGY**

AZ AUTÓIPAR HÚZ

Sziijártó Péter a márciusi exportot kommentáló sajtótájékoztatóján elmondta: az autóipar húzza a nemzetgazdaságot. Ezért nem véletlen, hogy autóipari vállalatokkal van a legtöbb, 21 stratégiai megállapodása a kormánynak. Ezek a vállalatok 64 ezer embert foglalkoztatnak, és tárgyalások folynak újabb beruházásokról, amelyek nyomán 3800 új munkahely jöhet létre – ismertette. Az autóipari stratégiai partnerek a megállapodások aláírása óta 9400 munkavállalóval többet alkalmaznak – tette hozzá. Kiemelte: folyamatosan nő az autóipar teljesítménye, aránya a feldolgozóiparból az idén meghaladta a 30 százalékot, a tavalyi 27 százalék után. Az autóiparra mint komplex gazdaságfejlesztési ágazatra tekint a kormány - jelentette ki Sziijártó Péter, hozzátéve: ha növekszik az autóipar teljesítménye, akkor a beszállító iparágak is fejlődni tudnak.

A csúcstalálkozó képekben

MGYOSZ-ESEMÉNYEK

ELŐREJELZÉS: VAN OK A BIZAKODÁSRA ÉS AZ AGGODALOMRA IS

Optimizmusba csapott át a pesszimizmus – mondhatnánk némi túlzással azután, hogy több nemzetközi szervezet is javította a magyar gazdaság növekedési kilátásait. Az MGYOSZ néhány tagszervezetét arról kérdeztük, náluk is érezhető már a javulás?

ÉDER TAMÁS

**ÉLELMISZER-FELDOLGOZÓK:
ÖSSZETETT ÁGAZAT,
VISSZAFOGOTT OPTIMIZMUS,
NÉMI AGGODALOMMAL**

Az élelmiszeripar az egyik legösszetettebb ágazat, hiszen a hagyományos élelmiszerek (tejtermékek, péksütemények, húskészítmények stb.) előállításától kezdve az izoglükóz, vagy petfood gyártásig nagyon sok tevékenység tartozik ide, így elég nehéz általános ágazati helyzetről, illetve várakozásokról beszélni. Összességében talán mégis azt lehetne mondani, hogy az ágazati várakozásokat a nagyon visszafogott optimizmus jellemzi, de ez távolról sem jelenti azt, hogy ne lennének olyan alágazatok, ahol a közeljövő inkább borús-nak tűnik. (Ki kell emelnünk a tejágazatot, ahol a tejkvóta megszűnése és az orosz embargó együttes hatása mára súlyos piaci zavarokat eredményezett a régióban.)

Az előző évben a KSH adatai szerint az élelmiszer-ipari termelés (beleértve a dohány- és italgyártást) volumenindexe 4,8%-os növekedést mutatott úgy, hogy a belföldi értékesítés (+4,6%) és az export is (2,6%) erősödött. A belföldi értékesítés növekedésével kapcsolatban az általános

Éder Tamás
elnök,
Élelmiszerfeldolgozók
Országos Szövetsége (ÉFOSZ)

„Az élelmiszer-ipari cégek eredményességét nagyban meghatározza, hogy milyen kondíciók mellett tudják termékeiket a kiskereskedelmi partnereik felé értékesíteni.”

iparági szakértői vélemény az, hogy csak részben beszélhetünk valós teljesítmény-növekedésről, mert az áfa nélküli kereskedés mértékének csökkentése érdekében tett kormányzati intézkedések (pénztárgépek online kapcsolatának kiépítése; szigorúbb és összehangoltabb ellenőrzések az illetékes hatóságok részéről) fehérítő hatása is érzékelhető a hivatalos statisztikai adatokban. Az export a tavalyi év második felében gyakorlatilag stagnált és az egész évre vetített növekedést az első fél év adatai határozták meg. Ebben biztosan szerepet játszott az orosz embargó, aminek idei felfüggesztésének lehetőségéről mind pesz-szimistább vélemények hallhatók, így az oroszországi exporttal kapcsolatban nem lehetnek pozitív várakozásaink.

Mivel a prognózisok a belföldi fogyasztás növekedését jelzik, azzal számolunk, hogy a hazai értékesítés néhány százalékos erősödést mutathat az idén is. Ugyan az EKÁER-rel kapcsolatos tapasztalatokról talán még korai megalapozottan nyilatkozni, de abban reménykedhetünk, hogy annak eredményeként további fehéredést tapasztalhatunk az ágazatban, ami a transzparens csatornákon mozgó cégek értékesítési lehetőségeit erősíti. A növekedés irányába mutató tényezők vél-

KÖRKÉRDÉS

hetően kompenzálják a „vasárnapi zárva tartás” által esetleg okozott kismértékű kereslet-visszaesést (az élelmiszerek esetében ez az elmaradó vasárnapi impulzusvásárlásokból és a határ menti vásárló-turizmus egynapos kieséséből fakad).

Az élelmiszeripar szempontjából kedvezőnek tekinthető az is, hogy az előző év „jó átlagosnak” mondható mezőgazdasági hozamai miatt, az élelmiszer-ipari alapanyagok árai alacsonyabb szinten alakulnak. Ez természetesen idővel mindig beépül az ipari átadási árakba is, de lényegesen kedvezőbb helyzetet eredményez az ágazat szereplőinek annál, mint amikor a növekvő alapanyagárak okozta önköltség emelkedést kell „keresztültolni” a kiskereskedőkkel folyó tárgyalásokon. Gyakorlatilag az első fél évben – az állattenyésztésből származó alapanyagok kivételével – még a legtöbb élelmiszer-ipari ágazat az előző év termését dolgozza fel, így néhány hónapig még várhatóan az input árakban jelentős növekedés nem várható. A második fél évet pedig érdemben fogják befolyásolni a mezőgazdasági terméseredmények.

Az élelmiszer-ipari cégek eredményességét nagyban meghatározza, hogy milyen kondíciók mellett tudják termékeiket a kiskereskedelmi partnereik felé értékesíteni. Ezen a területen nem lehetünk túl optimisták, ugyanis a kiskereskedelmi láncok állami terheinek folyamatos növelése (élelmiszerlánc-felügyeleti díj, különadó...), a „kötelező eredményesség” kritériumának jogszabályi előírása azt eredményezi, hogy a kiskereskedelmi partnerek a „marzsuk” növelésére kényszerülnek. Ezt a legegyszerűbben a közepes méretű magyarországi élelmiszer-beszállítói átadási árainak csökkentésével és az alkalmazott másodlagos kondíciók növelésével tudják elérni. Sajnos egyre több élelmiszer-ipari cég jelzi azt, hogy kedvezőtlenül alakulnak az értékesítés kondíciói, ami jelentősen ronthatja a tevékenység eddig is nagyon gyenge jövedelmezőségét.

Összességében tehát e nagyon összetett ágazatban abban reménykedhetünk, hogy egy kicsit növekvő belföldi értékesítés és legalább szinten maradó export mellett, kismértékű teljesítményemelkedés jellemzi majd a 2015-ös évet és emellett talán nem romlik az ágazat jövedelmezősége.

Böröcz Lajos

főtitkár,

Turisztikai és Vendéglátó
Munkaadók Országos
Szövetsége (VIMOSZ)

„A növekedésnek gátat szab a nemzetközileg versenyképtelen áfaszintünk, az ország és Budapest promóciójának hiánya.”

BÖRÖCZ LAJOS **TURISZTIKA ÉS VENDÉGLÁTÁS:** **NÖVEKEDÉS, MÉRSÉKELT** **VÁLLALATI EREDMÉNYESSÉGGEL**

Ágazatunkban is látszanak a növekedés jelei, melynek egy része még a NAV-hoz bekötött pénztárgéphasásból ered. Márciusban a vendégszám 9%-kal, a vendégéjszaka-szám 7,5%-kal, a szállásdíj-bevétel pedig 9,4%-kal múlta felül a tavalyi év azonos időszakát. A szállodák működésének hatékonyságát jellemző RevPAR mutató (egy kiadható szobára jutó szobaár-bevétel) is jelentősen, 7,2%-kal emelkedett 2014. január-márciusához viszonyítva. A belföldi turizmus az első negyedévben szintén markáns, 9% körüli növekedést produkált. A vendéglátás az év első két hónapjában 4,5%-kal növekedett, de februárban a volumen növekedés már megállni látszik.

A külföldi utazók száma és költsége növekszik, ami a kedvező nemzetközi konjunktúra hatásával magyarázható, ám itt veszélyt jelenthetnek egyes váratlan események (katasztrófa: lásd izlandi vulkán, terror cselekmények, menekültek beáramlásának hatásai). A növekedésnek gátat szab a nemzetközileg versenyképtelen áfaszintünk, az ország és Budapest promóciójának hiánya. A versenyképtelen export vámmal büntetett szolgáltatás exportunk hatására is a vállalati eredményesség rendkívül alacsony, az ennek következtében elmaradó fejlesztések és a személyzet leépülése (létszámában és képzettségében egyaránt) szintén gátját jelenthetik a forgalom növekedésének.

KOJI LÁSZLÓ **ÉPÍTŐIPAR: NAGY A SZÓRÓDÁS,** **DE AZ UNIÓS FINANSZÍROZÁS** **SOK TERÜLETEN FELLENDÍTETTE** **AZ ÁGAZATOT**

Az építési ágazatot elsődlegesen az unióból finanszírozott, 2013-2014 években megkötött nagy értékű szerződésekből eredő munkák húzzák. Az állami, önkormányzati építési-beruházási célú feladatok az összes megrendelés 60%-át jelentik. A korábban megkötött szerződések eredményeként 2015 évben az építőipar lendülete megmarad és meg tudja ismételni a 2014. évi teljesítményét, ami

várhatóan 2100 milliárd Ft termelési érték lehet.

A pozitív beruházási hullám következtében javult az építőipar piaci helyzete. Az ágazaton belül azonban nagy a szóródás. Az útvasútépítés, infrastrukturális létesítményeket kivitelező cégeknél 15-20%-os a termelésbővülés mintegy 10-12%-os árbevétel arányos jövedelmezőség mellett, az épületek építésénél összességében 5-7%-os bővülés volt 3-4%-os jövedelmezőség mellett, a lakásépítés-felújítás területén azonban nincs érdemleges volumenben előrelépés, és a jövedelmi helyzet tragikus, sok a veszteséges cég. Ezen a területen a vállalkozások nagy száma a napi megélhetésért küzd.

A későbbi kilátások bizonytalanok, mert jelenleg 31%-kal kisebb az ágazat rende-

Koji László
elnök,
Építési Vállalkozók országos
Szakszövetsége (ÉVOSZ)

„A lakásépítés-felújítás területén nincs érdemleges előrelépés, és a jövedelmi helyzet is tragikus. Sok a veszteséges cég. Ezen a területen a vállalkozások nagy száma a napi megélhetésért küzd.”

lésállománya az egy évvel korábbi időszakhoz mérve. 2015 év második felében további dinamikus bővülésre nem számítunk.

Az építési ágazat bővülésének feltételei vannak. Fontos lenne, hogy:

- az állam ne csökkentse az építési beruházási célú megrendeléseit,
- az unióból finanszírozott pályázati kiírások minél előbb megjelenjenek és elbírálásra kerüljenek
- a finanszírozás hitelfeltételei tovább javuljanak
- a külföldi beruházási célú befektetések bővüljenek
- a lakosság 6 éve elhalasztott lakásépítési, felújítási igényeinek megfelelő finanszírozási háttere összeálljon

Ezek a feltételek teljesíthetők, 2016. évtől a további bővülés esélyei megvannak.

MKIK: további javulásra számítanak a vállalkozások

A vállalkozások az üzleti környezet további javulására számítanak a következő fél évben, amit mutat az is, hogy a kamara konjunktúra indexe az októberi plusz 34 pontról áprilisra plusz 42 pontra emelkedett – mondta a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara (MKIK) elnöke a felmérés eredményeit ismertető sajtótájékoztatón. Parragh László kiemelte: a magyar gazdaságnak a rendszerváltás óta nem voltak ilyen pozitív számai, mint amilyenek jelenleg. A kamara konjunktúrakutatása ezt alátámasztja: a mutató értéke az adatfelvétel kezdete, 1998 óta a második legmagasabb érték. A magyar gazdaság a következő fél-egy évben mindenképpen növekedési pályán fog mozogni – tette hozzá. Közölte: a kamara előrejelzése szerint a magyar gazdaság növekedése meghaladja a 3 százalékot 2015-ben, és tovább nő a foglalkoztatás.

Az MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet (MKIK GVI) áprilisban 35. alkalommal készítette el 3614 vállalati vezető válaszai alapján féléves, reprezentatív konjunktúra jelentését. Az elnök jelezte: az idei év első negyedévében, illetve fél évében a magyar GDP eléri a válság előtti, 2008-as szintet. Parragh László szavai szerint a cégek várakozásai pozitívak, a bizonytalansági mutató értéke csökkent, az optimizmust a külgazdasági környezet is megalapozza. A konjunktúra mutató minden gazdasági ágban emelkedett október óta. Megjegyezte, hogy a közmunka lassan a

foglalkoztatás gátja kezd lenni, mert a valós munkaerőpiacról szív el esetleg munkaerőt, ami nem szerencsés. Tóth István János, az MKIK GVI ügyvezető igazgatója ismertette: a felmérés az ország legnagyobb konjunktúra-felmérése, az elmúlt 17 évben több mint ötvezer céget kérdeztek. Kiemelte, hogy a munkaerő-kereslet a felmérés kezdete óta most a legmagasabb, azaz a következő hat hónapban a munkaerő-kereslet erőteljes bővülésére lehet számítani a versenyszektorban. A mutató az októberi 11,9 pontról 18,7 pontra nőtt, illetve nem mérték az eddigi adatfelvétel során. Rámutatott: a magyar gazdaság együtt mozog a német gazdasággal: a müncheni IFO gazdaságkutató intézet előrejelzése szerint 2015-ben a növekedés élénkülése várható, a tavalyi 1,6 százalékot az idén 2,1 százalékos növekedés követi. A 2015 tavaszi adatok szerint az európai gazdaság két meghatározó gazdaságában, Franciaországban és Németországban is javultak a cégek várakozásai, ahogy az eurózónában is optimistábbak, mint az előző fél évben – tette hozzá. A felmérés alapján a javuló üzleti klímát leginkább az exportáló, a külföldi tulajdonban lévő és a több mint 250 főt foglalkoztató cégek jelzik, ezeknek a cégeknek a várakozásai a legkedvezőbbek – ismertette az ügyvezető.

MTI

A MERCEDES MEGELŐZTE AZ AUDIT, DE AZ IT-CÉGEK IS VONZÓ MUNKAHELYEK

A Mercedes lett a legvonzóbb munkaadó Magyarországon. Az autóipar mellett a szolgáltató szektorban dolgoznának legszívesebben a magyar munkavállalók a reprezentatív, független kutatás szerint.

A RANDSTAD AWARDRÓL

A világ legnagyobb független felmérése a munkáltatói márkákról, amelyben a világ-gazdaság 75 százalékát lefedő 23 ország munkaerőpiacát vizsgálják. A kutatás keretében a legnagyobb munkaadók és a különböző szektorok megítélése mellett a munkaerőpiac legfontosabb mozgatórugóit elemzik. Az adatok gyűjtését és feldolgozását egy független kutatóintézet, a belga ICMA csoport végzi, életkor, nem és régió szerint reprezentatív mintán, a 18-65 éves korosztályban. A kutatásban globális szinten több mint 225 000, Magyarországon több mint 7000 potenciális munkavállaló vett részt. Az adatfelvétel hazánkban 2014. szeptember 8. és december 23. között, online megkérdezéssel zajlott.

Második alkalommal adták át a legvonzóbb munkaadónak járó Randstad Awardot: ezúttal a Mercedes bizonyult a legnépszerűbbnek a magyar munkavállalók körében. A kecskeméti gyár mindössze másfél százalékponttal előzte meg győri vetélytársát – a Mercedesnél a megkérdezettek 67,58 százaléka dolgozna szívesen, míg az Audinál 66,08 százalék vállalna munkát.

A díj alapját képező reprezentatív, független felmérésben a Mercedes több szempont alapján is az élre került: a legtöbb válaszadó szerint itt van a legnagyobb lehetőség a hosszú távú elhelyezkedésre, valamint a munka és magánélet közötti egyensúly megteremtésére, ráadásul a vállalat pénzügyileg is stabil. „Az Audi megítélése volt a legjobb a fizetés és a karrierlehetőségek szempontjából, de ez most nem volt elég a győzelemhez, a munkavállalók ma már több szempontot mérlegelnek” – magyarázta az eredményeket Baja Sándor, a Randstad Hungary ügyvezető igazgatója. Hozzátette, hogy korcsoportok szerint is különböző, hogy kit tartanak a legvonzóbb munkáltatónak: a fiatalok körében a Samsung, a 25-44 év közöttieknél az Audi, az ennél idősebeknél pedig a Mercedes nyert.

A legérdekesebb feladatokat és a legkellemesebb munkahelyi légkört ugyanakkor az IBM kínálja Magyarországon a felmérés szerint, amivel a vállalat – tavalyi eredményéhez hasonlóan – a Randstad Award harmadik helyezését szerezte meg 2015-ben. A saját kategóriája legvonzóbb vállalatoként különdíjat kapott a Richter Gedeon, a Samsung, a MOL és a Nestlé, míg a legismertebb munkáltató díját a TESCO érdemelte ki.

Bár az autóipar vonzereje tovább nőtt, mégis 2015-ben már a szolgáltató szektorban dolgoznának legszívesebben a magyarok – minden második megkérdezett vállalna itt munkát. „Az autóipar csak a Mercedes és az Audi gyárához közel eső régiókban – a Nyugat-Dunántúlon, az Észak- és Dél-Alföldön – tudta megőrizni a vonzerejét a munkavállalók körében, a maradék négy régióból háromban már a szolgáltató cégeket sorolták előbbre az emberek” – tette hozzá Baja Sándor.

A világgazdaság háromnegyedét jelentő 23 országban végzett felmérés egyik legfontosabb tanulsága a díjátadón elhangzottak szerint az, hogy a legnagyobb munkáltatók épp a munkavállalók által fontosnak tartott szempontok szerint teljesítenek gyengébben. „A dolgozók a gazdasági fel-

lendülést kihasználva jó fizetést és kellemes munkahelyi környezetet keresnek, a vállalatok ehelyett a képzési és karrierlehetőségekre helyezik a hangsúlyt. A válság megszűnésével egyre könnyebb állást váltani, ezért a cégeknek minden eszközt meg kell ragadniuk a tehetségek megtartásáért” – mondta Baja Sándor. A Randstad Hungary vezetője beszédében kiállt a közmunka mellett, valamint hangsúlyozta a duális képzés fontosságát és a közoktatás reformjának szükségességét a magyar munkaerő versenyképességének megőrzése érdekében.

Szabó László külgazdasági és külügyminiszter-helyettes kiemelte: az, hogy a magyar munkavállalók körében az autóiipari és szolgáltató vállalatok a legvonzóbb munkáltatók, hozzájárul ahhoz, hogy a hazai szaktudás ne hagyja el az országot. A járműgyártás bruttó hozzáadott értéke 2013-ban a teljes nemzetgazdasági hozzáadott érték 4,2 százalékát érte el, a szektorban foglalkoztatottak száma 2014 utolsó negyedében meghaladta a 132 ezret. Továbbá közel 100 szolgáltató központ működik Magyarországon, amelyek 34 ezer munkavállalónak biztosítanak megélhetést. A szolgáltató- valamint az autóiiparban – a magyar gazdaság húzóágazatában

– tevékenykedő cégek sikere tovább erősíti a kormány azon célkitűzésének megvalósulását, hogy Magyarország Közép-Európában az autóiipar és a szolgáltató szektor központjává váljon.

A legvonzóbb munkáltatók Magyarországon 2015-ben a Randstad Award toplistája szerint:

(Zárójelben a 2014-es helyezések)

1. Mercedes-Benz (2.)
2. Audi (1.)
3. IBM (3.)
4. Samsung Electronics (4.)
5. Bosch (6.)
6. Nestlé (7.)
7. GE General Electric (9.)
8. Richter Gedeon (10.)
9. Ericsson (-)
10. Continental Automotive (8.)

KÜLÖNDÍJAK:

Legvonzóbb munkaadó

Gyógyszer- és vegyipar: Richter Gedeon

Kiskereskedelem: DM

Ipar és termelés: Samsung

Energetika és közmujszolgáltatás: MOL

FMCG: Nestlé

Legismertebb munkaadó: TESCO

A RANDSTADRÓL

A Randstad 1960-ban jött létre, jelenleg 39 országban működő irodáival a világ második legnagyobb személyzeti tanácsadó cégének tekinthető. Magyarországon idén 10. éve van jelen a cég, mely a hazai munkaerő-közvetítő és -kölcsonzó piac egyik meghatározó szereplője.

Az Európai Unióban minden második nyugdíjas dolgozik

Magyarországon dolgoznak a legkevésbé az 50 évesnél idősebbek közül az Európai Unión belül. Pedig a nyugdíj mértékét és az életszínvonalat tekintve ez nálunk nagyon is indokolt lenne – derül ki az Európai Unió munkaerőpiacot vizsgáló kutatásából. A motivációk is eltérők: Magyarországtól nyugatra inkább azért dolgozik az idősebb generáció, mert továbbra is aktív szeretne maradni, míg itthon inkább a létfenntartáshoz szükséges anyagiak megszerzése az ok.

Egy 2012-es munkaerő-piaci kutatás alapján az EU tagállamokban átlagosan az 50-69 éves korosztály 50 százaléka állt munkaviszonyban. Magyarországon ez az arány 40 százalék. A felmérést az Európai Unió megbízásából az Eurostat végezte 28 tagállamban, kiegészítve Izlanddal, Norvég-

giával és Svájjal. A kutatás célcsoportja az 50 év feletti, külön háztartásban élő, munkaviszonyban álló emberek voltak.

Az adatokból az is kiderült, hogy földrajzilag jól elkülöníthető trendeket figyelhetünk meg az emberek időskori nyugdíjba vonulása kapcsán. Míg a tőlünk északabbra fekvő országokban jellemzően a munkájuk szeretete miatt vállalnak plusz éveket a nyugdíjasok, mielőtt végleg elhagynák a munkaerőpiacot, addig Közép-Európában – így hazánkban is – elsősorban az életszínvonal fenntartása és a jövő biztosítása a fő ok. Ezt támasztja alá az az adat is, amely szerint a magyarok átlagosan egy évig tudják fenntartani az általuk megszokott életszínvonalat a jelenlegi megtakarításaikból – ez már az OTP Bank által készített reprezentatív kutatás-

MUNKAVÉDELMI AKCIÓTERV

Az elmúlt hónapokban összesen közel 800 ezer versenyszférában dolgozó után vettek igénybe adókedvezményt a munkáltatók. A munkavédelmi program első évében, 2013-ban 97 milliárd forintot, 2014-ben 124,7 milliárdot, 2015 januárjában pedig 10,6 milliárd forintot tarthattak meg a vállalkozások. A program keretében több mint 302 ezer 55 év feletti munkavállaló foglalkoztatását segítették elő.

ból derült ki. Ezért 66 százalékuk eleve úgy tervezi, hogy a nyugdíj mellett is állást vállal. Érdekesség ezen felül, hogy aki a munka szeretete miatt dolgozik tovább, átlagosan 10-12 órával tölt kevesebb időt a munkahelyén, mint aki anyagi megfontolásból kénytelen dolgozni.

Magyarországon egyre ismertebb az a tény, hogy a jelenlegi társadalmi trendek mellett az állami nyugdíjat szükség lehet kiegészíteni saját megtakarításokkal. A magyar lakosság mindössze 3 százaléka gondolja úgy, hogy biztosan elegendő lesz félretett pénze arra, hogy az elvárásainak megfelelő életszínvonalon éljen a nyugdíjas éveiben. Emiatt fokozottan megnőhet az öngondoskodás szerepe.

„Ha egy nyugdíjas korú úgy dönt, hogy a nyugdíjba vonulást követően is dolgozni fog, ahhoz a munkaerő-piacon megfelelő befogadóképességnek kell lennie. Sajnos a

fiataloknak is nehéz a megfelelő munkahelyeket megtalálni. Így a cél mindenképpen az lenne, hogy a magyar nyugdíjasoknak legyen annyi megtakarítása, hogy a sok-sok év munkát egy nyugodtabb, anyagi szempontból is biztonságos élet váltsa fel. Nagyon sok magyar nyugdíjas azért kénytelen dolgozni, mert a jelenlegi nyugdíja nem elegendő a hétköznapi fenntartásához sem. A jövőben sem fog változni ez a helyzet, ha a fiatalok nem kezdenek el időben megtakarítani a nyugdíjas éveikre például nyugdíj-megtakarítás formájában. Pozitív tendencia viszont, hogy az OTP Önkéntes Nyugdíjpénztárnál az utóbbi tíz év alatt 54 százalékkal emelkedett meg az egy főre jutó átlagos havi tagdíjbefizetések értéke, amely előre mutató lehet, hogy el kezdik felismerni ennek szükségességét” – mondta Nagy Csaba, az OTP Önkéntes Nyugdíjpénztár ügyvezető igazgatója.

Négyszer drágább a osztrák dolgozó, mint a magyar

ETTŐL VONZÓ BEFEKTETÉSI TEREP

A befektetők számára sokáig vonzó volt, hogy Magyarországon viszonylag sok képzett munkaerőt találtak, meglehetősen alacsony bérért. Képzett munkaerőből ma már gyakran hiány van. A bérekre nem szoktak panaszkodni a befektetők...

Az egy órára jutó magyar munkaerő-költség tavaly 3,5 százalékkal 7,80 euróra emelkedett – derült ki a német statisztikai hivatal (Destatis) nemrégiben nyilvánosságra hozott adataiból.

Németország magánszektorában mintegy 10 százalékkal alacsonyabb az egy órára jutó munkaerőköltség mint Franciaországban – derült ki a német statisztikai hivatal (Destatis) adataiból. A német magánszektorban a munkaadók tavaly átlagosan 31,80 eurót fizettek ki minden egyes munkaóra után, 1,6 százalékkal többet az előző évinél. Ezzel Németország a nyolcadik legdrágább ország volt az Európai Unióban a munkaerőköltséget illetően. A lista élén Dánia áll 42 euróval, miközben az EU-átlag 24,40, az euró-övezet pedig 29,20 euró volt. A 28 uniós tagállam közül Bulgária a sereghajtó 3,80 euróval.

Dánia	(42 euró)
Belgium	(41,10 euró)
Svédország	(40,20 euró)
Luxemburg	(35,70 euró)
Franciaország	(35,20 euró)
Hollandia	(33,20 euró)

Finnország	(32,90 euró)
Németország	(31,80 euró)
Ausztria	(31,70 euró)

A 30 és 10 euró közötti sávba 11 ország került:

Írország	(28,40 euró)
Olaszország	(27,40 euró)
Nagy-Britannia	(22,20 euró)
Spanyolország	(21,00 euró)
Ciprus	(15,70 euró)
Szlovénia	(15,50 euró)
Görögország	(14,40 euró)
Portugália	(12,60 euró)
Málta	(11,80 euró)
Észtország	(10,20 euró)
Szlovákia	(10,00 euró)

Az alsó harmad élén:

Csehország	áll 9,60 euróval, majd
Horvátország	(9,30 euró)
Lengyelország	(8,20 euró)
Magyarország	(7,80 euró)
Lettország	(7,00 euró)
Litvánia	(6,60 euró)
Románia	(4,80 euró)
és Bulgária	(3,80 euró)

DIGITÁLIS PIAC: TIZENHAT JAVASLAT AKADÁLYMENTESÍTÉSRE

Három pillérből és azon belül is tizenhat kezdeményezésből álló stratégiát jelentett be az Európai Bizottság a digitális közös piac megteremtése érdekében.

Az internet és a digitális technológiák átalakítják világunkat az üzleti és a magánélet minden területén. Európának aktív szerepet kell játszania a digitális forradalomban – fogalmaz az Európai Bizottság –, és az ebből fakadó új digitális lehetőségeket minden polgár és vállalkozás számára elérhetővé kell tenni. A kérdés: hogyan? A válasz: az EU egységes piacában rejlő lehetőségeket kihasználva. Az Európai Bizottság nyilvánosságra hozta a digitális egységes piac létrehozását célzó terveinek részleteit, amely egyike a kiemelt prioritásainak.

Az internetes akadályok miatt a polgárok nem férnek hozzá bizonyos termékekhez vagy szolgáltatásokhoz: csak 15 százalékuk vásárol másik uniós tagállamból online. Az internetes és az induló vállalkozások nem tudnak teljes mértékben profitálni az online növekedési lehetőségekből: csak 7 százalékuk folytat értékesítést másik tagállamban. Ezenfelül az üzleti szféra és a kormányzatok sem tudják teljes mértékben kihasználni a digitális eszközök nyújtotta előnyöket. A digitális egységes piac létrehozásának célja, hogy lebontsa a szabályozási akadályokat és a 28 nemzeti piacból egységes piac épüljön ki. A teljes mértékben megvalósult digitális egységes piac előreláthatólag évente 415 milliárd euróval járulna hozzá gazdaságunkhoz és több százezer munkahelyet teremtene. Az elfogadott digitális egységes piaci stratégia célzott intézkedéseket tartalmaz, amelyeket 2016 végéig kell végrehajtani.

A stratégia az alábbi három pillérrre épül:

1. az internetes termékek és szolgáltatások elérhetőbbé tétele az európai fogyasztók és vállalkozások számára;
2. a digitális hálózatok és szolgáltatások prosperálásához szükséges körülmények és egyenlő versenyfeltételek megteremtése;
3. az európai digitális gazdaság növekedési potenciáljának maximalizálása.

A digitális egységes piaci stratégia 3 pillérrre építve 16 intézkedést határoz meg, amelyeket a Bizottság 2016 végéig valósít meg.

I. pillér: A digitális termékek és szolgáltatások elérhetőbbé tétele az európai fogyasztók és vállalkozók számára

A Bizottság javaslatot tesz:

1. Olyan szabályok elfogadására, amelyek egyszerűbbé tehetik a tagállamközi elektronikus kereskedelmet. Ide tartoznak azok a szerződésekre és fogyasztóvédelemre vonatkozó harmonizált uniós szabályok, amelyek internetes vásárlás esetén mérvadók – függetlenül attól, hogy fizikai árukról van szó, mint a cipők vagy a bútorok; vagy digitális tartalomról, mint az e-könyvek vagy az alkalmazások. A fogyasztók a jogok és ajánlatok szélesebb köréből profitálhatnak, míg a vállalkozások számára egyszerűbbé válik az EU másik tagállamaiban történő értékesítés. Ez fokozza majd a tagállamközi elektronikus kereskedelemben vetett bizalmat.
2. A fogyasztóvédelmi együttműködésről szóló rendelet felülvizsgálatára, an-

JUNCKER: A JÖVŐ ALAPJAI

„Lefektetjük Európa digitális jövőjének alapjait. Olyan telekommunikációs hálózatokat szeretnénk, amelyek az egész kontinenst behálózják, olyan digitális szolgáltatásokat, amelyeknek a határok nem jelentenek akadályt, valamint szeretném, ha minél több innovatív, dinamikus fejlődő európai kisvállalkozás jönne létre. Azt akarom, hogy Európa szerte minden fogyasztó a lehető legjobban járjon és minden vállalkozás a lehető legszélesebb piacot tudja elérni. Pontosan egy évvel ezelőtt azt ígértem, hogy egyik kiemelt prioritásom lesz a teljes mértékben megvalósuló digitális egységes piac. Ma beváltjuk ezt az ígéretet” – mondta Jean-Claude Juncker, a Bizottság elnöke.

ANSIP: EZ KIINDULÁSI PONT, NEM MAGA A CÉL

„Stratégiánk nagyszabású és szükséges program, melynek egyes kezdeményezései olyan területekre irányulnak, ahol az EU szerepvállalása igazán többletértéket jelent. E kezdeményezések hozzásegítik majd Európát ahhoz, hogy élvezhesse a digitális jövő gyümölcseit. A polgárok és a vállalkozások számára biztosítani fogja azokat az internetes szabadságokat, amelyek elengedhetetlenek a hatalmas uniós belső piac nyújtotta előnyök maradéktalan kihasználásához. A kezdeményezések kapcsolatban állnak egymással és erősítik egymás hatásait. Mielőbbi megvalósításuk nagyban támogathatja a munkahelyteremtésre és a növekedésre irányuló erőfeszítéseket. A stratégia számunkra kiindulási pontként szolgál, nem a célvonalat jelenti.”

Andrus Ansip,
digitális egységes piacért
felelős alelnök

nak érdekében, hogy a fogyasztóvédelmi szabályoknak gyorsabban és következetesebben lehessen érvényt szerezni.

3. A csomagkézbesítési szolgáltatás hatékonyabbá és megfizethetőbbé tételére. Jelenleg az interneten értékesíteni kívánó vállalkozások 62%-a mondja azt, hogy a túl magas csomagkézbesítési költségek akadályt jelentenek

4. A területi alapú indokolatlan tartalomkorlátozás megszüntetésére. A területi alapú tartalomkorlátozás azt a diszkriminatív gyakorlatot takarja, amikor az internetes értékesítő a fogyasztó földrajzi helyzete alapján megtagadja a hozzáférést a weboldalhoz, vagy átirányítja őt egy helyi áruháza, ahol más árakat alkalmaz. Az ilyen típusú gyakorlatból ered például az, amikor időnként egyes tagállamokban tartózkodó ügyfeleknek ugyanazon úti cél esetén és ugyanolyan autó bérletsekor magasabb díjat kell fizetniük.

5. Az európai e-kereskedelmi piacokra hátrányosan ható potenciális versenyügyi aggályok feltérképezésére. A Bizottság ennek érdekében a mai napon antitröszt vonatkozású versenyjogi vizsgálatot indított az e-kereskedelmi ágazatban

6. Egy modern, európaibb szerzői jogi keretre. A Bizottság 2015 vége előtt jogalkotási javaslatot terjeszt elő a nemzeti szerzői jogi rendszerek közötti különbségek csökkentésére. A javaslatok értelmében – többek között további harmonizáló intézkedéseken keresztül – Európa-szerte szélesebb körű internetes hozzáférés válna lehetővé a felhasználók számára. A cél, hogy a polgárok számára elérhetőbbé váljanak az internetes kulturális sokféleség életben tartásához és fejlesztéséhez is. Célja továbbá, hogy ezzel egy időben új lehetőségeket nyisson meg az alkotók és a tartalomipar számára. A Bizottság mindenekelőtt biztosítani akarja, a hazájukban filmeket, zenét vagy más online termékeket vásároló felhasználók ezekhez akkor is hozzáférjenek, amikor más európai országban tartózkodnak. A Bizottság figyelmet fordít majd az internetes közvetítőknek a szerzői jogi védelem alatt álló művek vonatkozásában betöltött szerepére. A szellemi tulajdon jogok üzletszerű megsértése esetén történő jogérvényesítés hatékonyságát is fokozni fogja.

7. A műholdas műsorsugárzásról és a vezetékes továbbközvetítésről szóló

irányelv felülvizsgálatára annak érdekében, hogy felmérje, hogy szükséges-e kiterjeszteni az irányelv hatályát az internetes közvetítésekre, és hogy milyen további intézkedések szükségesek ahhoz, hogy a műsorszolgáltatások országhatártól függetlenül elérhetővé váljanak.

8. A vállalkozásokra az eltérő héa szabályozások (hozzáadott-érték) miatt háruló adminisztratív terhek csökkentésére: hogy a fizikai árut más tagállamokban is értékesítő ugyanúgy profitálhassanak az egységes elektronikus nyilvántartásba vételi és fizetési mechanizmus jelentette előnyökből, többek között egy közös héa-határérték bevezetésével, amely elősegítené a kisebb induló vállalkozások internetes értékesítését.

II. pillér: A digitális hálózatok és szolgáltatások prosperálásához szükséges körülmények és egyenlő versenyfeltételek megteremtése

A Bizottság:

9. Javaslatot terjeszt elő a távközlési szabályozás nagyszabású átdolgozására. Ez magában foglalja majd a hatékonyabb frekvenciakoordinációt, valamint a nemzeti szintű frekvenciaelosztás során alkalmazandó közös uniós kritériumok meghatározását; ösztönzők fejlesztését hálózatokba történő beruházásokhoz; egyenlő versenyfeltételek biztosítását minden – hagyományos és új – piaci szereplő számára; valamint egy hatékony intézményi keret kidolgozását.

10. Felülvizsgálja továbbá az audiovizuális médiára vonatkozó keretszabályozást is, hogy hozzáigazítsa azt a 21. század követelményeihez. A felülvizsgálat során a különböző piaci szereplőknek (televíziós műsorszolgáltatók, lekérhető audiovizuális alkotások szolgáltatói, stb.) az európai alkotások promóciójában játszott szerepére összpontosít majd. Azt is megvizsgálja, hogy hogyan lehet a meglévő szabályokat (az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelvet) az új tartalomközvetítési üzleti modellekre adaptálni.

11. Átfogóan elemzi az internetes platformok (keresők, közösségi média, alkalmazás-áruházak, stb.) piaci szerepét. Az elemzés kiterjed majd a keresési eredmények és az árazási gyakorlat átláthatóságának hiányára, az összegyűjtött információ felhasználásának módjára, a platformok és az ellátási lánc további szereplői közötti kapcsolatra, továbbá a saját

szolgáltatásoknak a konkurencia kárára történő reklámozására – a versenyjog által még nem kezelt szempontok vonatkozásában. A Bizottság azt is megvizsgálja, hogy az internetes illegális tartalmak jelentette problémára mi lenne a legjobb megoldás.

12. Meg kívánja erősíteni a digitális szolgáltatásokba vetett bizalmat és a szolgáltatások biztonságát, különösen ami a személyes adatok kezelését illeti. A Bizottság az előreláthatóan 2015 végén elfogadásra kerülő új uniós szabályozásra építve felülvizsgálja az elektronikus hírközlési adatvédelmi irányelvet.

13. Javaslatot tesz arra, hogy az internetes hálózati biztonsággal kapcsolatos technológiák és megoldások területén az EU alakítson ki partnerséget az ágazattal a kiberbiztonságra vonatkozóan.

III. pillér: Az európai digitális gazdaság növekedési potenciáljának maximális kihasználása

A Bizottság:

14. A szabad uniós adatforgalom támogatására javaslatot nyújt be „európai szabad adatáramlási kezdeményezés” címmel. Előfordul, hogy az új szolgáltatásokat akadályozzák az adatok tárolási helyére vagy az adathozzáférésre vonatkozó korlátozások. Ezeknek a korlátozásoknak sokszor semmi közük a személyes adatok védelméhez. Az új kezdeményezés megoldást keres ezekre a korlátozásokkal kapcsolatos problémákra, és így ösztönzi majd az innovációt. A Bizottság útjára indít majd egy európai felhő kezdeményezést is, amely a felhőszolgáltatások tanúsításá-

val, a felhőszolgáltató-váltással és a „kutatási felhővel” foglalkozik majd.

15. Prioritásokat határoz meg a digitális egységes piac szempontjából kulcsfontosságú területeken alkalmazandó szabványokkal és interoperabilitási előírásokkal kapcsolatban. Ilyen kulcsfontosságú területek az e-egészségügy, a közlekedéstervezés vagy az energia (intelligens fogyasztásmérés).

16. Támogatja a befogadó digitális társadalmat, ahol a polgárok rendelkeznek a megfelelő készségekkel ahhoz, hogy megragadják az internet kínálta lehetőségeket és javítsák elhelyezkedési esélyeiket. Az új e-kormányzati cselekvési terv összeköti majd az európai vállalkozói nyilvántartásokat, garantálja, hogy a különböző nemzeti rendszerek átjárhatóak legyenek, és biztosítja, hogy a vállalkozásoknak és a polgároknak csak egyszer kelljen közölniük adataikat a közigazgatási szervekkel. Ezzel megszűnik az a gyakorlat, hogy a kormányzati szervek többször is bekérik azokat az adatokat, amelyek már amúgy is a rendelkezésükre állnak. Ez a „csak egyszer” elnevezésű kezdeményezés hozzájárul a bürokrácia leépítéséhez és 2017-re körülbelül 5 milliárd euró évi megtakarítást eredményez. A Bizottság fel kívánja gyorsítani az e-közbeszerzésre és az interoperabilis e-aláírással történő átállást is. A digitális egységes piaci projektcsapat 2016 végére biztosítja a felsorolt intézkedések végrehajtását. Az Európai Parlament és a Tanács támogatásával a digitális egységes piac mielőbb teljes mértékben megvalósulhat. A digitális egységes piac témáját az Európai Tanács is tárgyalja június 25-26-i ülésén.

OETTINGER: FELKÉSZÜLÉS A MODERN TÁRSADALOM KIHÍVÁSAIRA

„Gazdaságaink és társadalmaink egyre inkább a digitális korszak felé haladnak. Jövőbeni jólétünk nagy mértékben függ attól, hogy mennyire lesz sikeres az átállás. Európa építhet erősségeire, de nem szabad a babérjain ülnie. Gondoskodnia kell arról, hogy az uniós iparágak megfelelően alkalmazkodnak, és polgárai teljes mértékben kiaknázzák az új digitális szolgáltatásokban és termékekben rejlő lehetőségeket. Fel kell készülnünk a modern társadalom jelentette kihívásokra. A Bizottság olyan javaslatokat nyújt majd be, amelyek mind a fogyasztók, mind az ipar érdekeit egyaránt szem előtt tartják.”

Günther H. Oettinger,
digitális gazdaságért és
társadalomért felelős biztos

„Hét bölcs” ad tanácsokat tudományos kérdésekben

„Hét bölcs” fog tanácsokat adni az Európai Bizottságnak tudományos kérdésekben – közölte az Európai Bizottság. A brüsszeli székhelyű, javaslattevő és végrehajtó jogkörrel felruházott uniós intézmény azzal a céllal hozta létre a tanácsadó testületet, hogy biztosítsa a szükséges függetlenséget és átláthatóságot a tudományos kutatási programok kialakítása, a prioritások felállítása során. Carlos Moedas, a tudományos kutatási ügyek portugál EU-biz-

tosa elmondta, hogy a „hetek” idén ősszel kezdik meg működésüket. A tanácsadó testület tagjait a szakmai kiválóság alapján választja majd ki egy bizottság, amely nem csupán az uniós polgárok közül, hanem az egész világ tudományos szaktekintélyei közül akar meríteni a válogatás során. A „hét bölcs” kap majd tiszteletdíjat a tevékenysége után, de nem lesz alkalmazottja az Európai Bizottságnak.

A HÁROMSZOROS MINISZTERELNÖK ÖNÉLETRAJZA

Nagy könyv egy hatalmas életműről, egy kivételes politikusnőnek az európai történelemben eddig páratlan pályájáról, aki miniszterelnökként elszánt, kíméletlen következetességgel modernizálta az Egyesült Királyság gazdaságát.

Őgyorsította fel a brit gazdaság fejlődését az állami irányításból liberális gazdasággá, és mind a személyiségének, mind a teljesítményének köszönhetően Churchill óta ő lett a leginkább elismert brit politikai vezető – írja az *Encyclopaedia Britannica* róla szóló terjedelmes szócikke, s hozzáfűzi „Thatcher volt az első nő, aki Európában miniszterelnök lett, és Sir Winston Churchill mellett az egyetlen további brit miniszterelnök, akinek a temetésén az angol királynő is megjelent. A 20. században ő volt az egyetlen, akit háromszor egymás után választottak miniszterelnökké, és 1827 óta ő szolgált a leghosszabban folyamatosan ebben a minőségben. 1975 februárjában a párt vezetőjévé választották, és így kezdődött egy 15 éves vezetői periódusa, amely megváltoztatta Nagy-Britannia arculatát.” A fejlődés felgyorsítását pedig, amint könyvében olvashatjuk, igen jelentős részben ő küzdötte ki.

Különleges könyv egy rendkívüli szerző önéletrajzaként. Thatcher a szó leghagyományosabb értelmében kisvárosi, konzervatív, kispolgári családból indult, és hozott magával olyan kvalitásokat és értékrendet, amelyek az életét, a teljesítményét – és könyvét – meghatározták. „Gyakorlatias, komoly, és mélyen vallásos családba születtem bele” – írja. – „Az egyenes jellemvonások, amelyek azt is megkövetelték, hogy ne legyünk hajlandók engedni a meg-

MARGARET THATCHER

ÉLETEM

Antall József Tudásközpont,
2014

győződésünkből csak azért, mert mások nem értenek vele egyet, vagy mert népszerűtlenek leszünk miatta, már kezdetől fogva beépültek az én személyiségembe is.” Könyve kristálytisztá beszámoló a kezdetől fogva értelmes fegyelemre és összeszedettségre tanított hajdani kislány alaposságával és őszinteségével, és a gazdag életút tapasztalataiból kialakult letisztult bölcsességgel, szépelgés, kendőzés, nagyotmondás nélkül. Higgadt, kellemsen gördülékeny történetírás, amelyről úgy érezzük, hogy a szerző két alapértéket követ: nyíltság és őszinteség. A magánéletét illetően abszolút szemérmes, a politikai útjáról szólva már nagyon is nyitott, őszintén értékeli a kapcsolatait, a harcait, viadalait és a szövetségeit ellenlábasokkal, párttársakkal – akik átmenetileg vagy épp végleg is bőven lehetnek ellenfelei – és szövetségeseikkel, barátokkal, munkatársakkal. Türelmetlen olvasónak talán kevésbé ajánlott e könyv. Bár Thatcher színesen, érdekesen, igen sok részlet kibontásával és sok elemzéssel, értékeléssel mondja el hosszú és gazdag pályafutását, ám a könyv így – az eredeti kétkötetes mű e rövidített változatában – a kiegészítő függelékkel együtt 912 oldal. Alapos, módszeres, aligha akad benne felesleges mondat, viszont igyekszik mindent megmutatni, ami számít – akár Margaret Thatchernek, akár ahhoz kötődve az országnak, amelyben mindez megtörtént.

Dr. Osman Péter